

ДАН ВОЈНИХ ВЕТЕРАНА

ДУХОВНА ОБНОВА НАРОДА

Тај дан биће празник, не за слављење већ за обележавање, и изузетно је значајно показати да сви који су верно служили, борили се и дали жртву за своју отаџбину нису заборављени

Предлог датума за obeležavanje Дана војних ветерана, којег су верификовале надлежне организационе јединице Министарства одбране и Војске Србије, резултат је иницијативе Управе за традицију, стандард и ветеране којом руководи пуковник Слађан Ристић и председника Градског одбора Удружења пензионисаних подофицира Србије из Ниша Милорада Петковића.

Према речима пуковника Ристића, датум одабран за Дан војних ветерана изузетно је симболичан. Наиме, после победничких битака код Куманова и Битоља, 4. децембра 1912. потписано је примирје у Првом балканском рату. Тада је сваки од 400.000 бораца Војске Краљевине Србије постао „стари ратник“, чији је савремени термин „ветеран“, а бригу о њима преузело је Министарство војно у оквиру Владе Краљевине Србије.

– Избор 4. децембра за Дан војних ветерана утемељен је на чињеници да је тада први пут употребљена претеча појма „ветеран“, као и на чињеници да се наведени датум везује за догађај од изузетног историјског значаја за Србију – појаснио је пуковник Ристић.

Ветерани, уједините се

У већини страних држава при министарствима надлежним за послове одбране постоје посебно формиране службе и целине задужене за бригу, сарадњу, пружање потребне подршке и помоћи, односно службе за комуникацију с ветеранским и традиционалним удружењима. До 2010. године у Министарству одбране Србије није постојала посебна организациона јединица која би се бавила проблемима војних ветерана, већ су послови делегирани по потреби, због чега су удружења војних ветерана често остала без одговарајуће подршке.

Због тога је у Сектору за људске ресурсе Министарства одбране 2010. године формирана управа надлежна за решавање питања значајних за војне ветеране и њихове породице – Управа за традицију, стандард и ветеране. Војни ветерани су потенцијал који Министарство одбране и Војска Србије не смеју да занемаре због њихове улоге у стварању и одбрани отаџбине – нагласио је пуковник Ристић. Због тога, с аспекта културе и традиције, Дан војних ветерана као празник, који није за слављење већ за obeležavanje, од изузетног је значаја.

ВETERАНИ У СТРАНИМ АРМИЈАМА

Постоје различити модели и решења поступања по којима се третира положај војних ветерана, који првенствено зависи од материјалних могућности државе, њене војничке традиције и односа према припадницима те друштвене групе. На пример, у Руској Федерацији припаднику војске пре пензионисања мора бити решено стамбено питање, у САД постоје две категорије ветерана – ратни, који су обављали службу за време рата, и војни, који су обављали професионалну службу и часно отпуштени из војске. У Француској при Министарству одбране постоји посебна Дирекција за статус, пензије и социјално обезбеђење припадника војске, која у сарадњи с Националном службом бивших бораца и жртава рата и Националним институтом инвалида у Паризу води посебну бригу о њиховим породицама и војним пензионерима. У Словенији, у којој статус ветерана имају сви који су учествовали у Другом светском рату и рату за Словенију, организовани су у Савез ветерана рата за Словенију, док је у Хрватској посебним законом о правима учесника рата и чланова њихових породица регулисано остваривање одређених припадности из ове области.

– Идеју су са задовољством прихватила удружења која чувају, вреднују и развијају војне традиције и удружења која у свом саставу имају војне ветеране. Не само због тога што би се усвајањем тог празника ветеранима одало признање, већ и због тога што се у већини страних армија и бившим југословенским републикама посебна важност придаје војним ветеранима. У последње време и код нас се појавила идеја о јединственом удружењу чији би циљ био заступање интереса тих категорија, а наша управа ће, када се буду створили одговарајући услови, дати свој допринос томе – каже начелник Управе за традицију, стандард и ветеране.

У Србији није регистровано јединствено Удружење војних пензионера, већ постоји више удружења и савеза ветерана која заступају различите категорије питања од значаја за ветеранску популацију.

Решавање тешкоћа

Председник Удружења ратних добровољаца 1912–1918. њихових потомака и поштовалаца др Видоје Голубовић нагласио је значај успостављања Дана војних ветерана због сећања на традицију у српској војсци и решавања проблема „заборава од којег сви болујемо“.

– Још један од проблема је што постоји много удружења која се тиме баве и веома смо подељени. Тешко успевамо да нађемо заједнички језик,

Пуковник Слађан Ристић

а циљ нам је исти. На пример, не можемо да се договоримо којим ћемо редоследом полагасти венце на споменике ветерана. Тада увидимо да држава треба да има одређену обавезу, а наша је улога да се организујемо и у оквиру разних програма сетимо свих заслужних – каже Голубовић.

Он верује да је успостављање Дана војних ветерана корак ка решењу и да ће тиме држава добити право да „на неки начин уреди удружења“. Голубовић истиче да ће у том случају сви бити дужни да 4. децем-

бра присуствују на одређеним локацијама обележавања Дана војних ветерана.

Као и у осталим државама, и код нас постоје питања која оптерећују положај војних ветерана и функционисање њихових удружења као што су споро решавање стамбених потреба по престанку професионалне војне службе, неуспешност војних пензија, непостојање војне службе герјатрије која би бринула о старим војним ветеранима по основу стеченог права из војног здравственог осигурања, те немогућност коришћења просторија и услуга у војним објектима по повољнијим условима за рад ветерана и њихових удружења.

– Управа за традицију, стандард и ветеране редовно предузима активности за решавање питања из своје надлежности. Примера ради, биће донет пропис који ће војним ветеранима регулисати ношење војних униформи, одликовања и посебних ознака на државним и војним празницима. Такође, Управа је обавестила удружења о могућности коришћења услуга смештаја и исхране у неком од спортско-рекреативних центара система одбране. Треба напоменути и да се применом новог Правилника о решавању стамбених потреба запослених

ОБЕЛЕЖЈА ВЕТЕРАНА

Управа за традицију, стандард и ветеране покренула је у складу са *Законом о одбрани* и *Законом о Војсци Србије* процедуру израде низа подзаконских прописа којима се обезбеђује боље и ефикасније функционисање послова из области културе и традиција у Министарству одбране и Војсци Србије.

– Имајући у виду искуство страних армија, где се на свим војним свечаностима војни ветерани појављују у униформама, с одређеним ознакама, и препознају у односу на остале припаднике војски, сматрамо да је на војним свечаностима од великог значаја видети их како на достојанствен начин носе униформу и представљају ветеране наше војске. Такође, нацртом прописа којим се дефинишу униформе у Војсци Србије предвиђено је да, уз професионална војна лица у току одређених активности, војну униформу могу носити и војни ветерани, а неопходно је прописати ознаке на основу којих би се идентификовали у јавности. Одређена обележја војни ветерани носили би и на свечаном цивилном оделу – каже пуковник Ристић.

у Министарству одбране и Војсци Србије из 2014. године побољшава стамбено збрињавање војних ветерана – набраја пуковник Ристић.

Сви имамо учитеља

Руководилац Секције за неговање традиције у Извршном одбору Клуба генерала и адмирала генерал-мајор у пензији др Лука Кастратовић рекао је да су се после демократских промена многе ствари измениле у Србији. Наводи да је раније била другачија организација и државе и војске, те да је устројство било боље регулисано.

Према његовим речима, војни ветерани васпитавани су на тадашњим вредностима и слободарским борбеним традицијама. У светским армијама увек се користило искуство ветерана које може да буде веома значајно и корисно, или, како би Кастратовић рекао, „сви имамо свога учитеља и дужно поштовање према њему“.

– Увођењем демократије и тежњом ка глобалистичком систему многе ствари су се измениле. У свету постоје организације ветерана чији су место и улога регулисани законом и везани за

У ЧАСТ ВЕТЕРАНА

Организационе јединице Министарства одбране и Војске Србије у обавези су да прославе Дан војних ветерана у својим саставима, на основу инструкције коју је израдила Управа за традицију, стандард и ветеране. Прослава подразумева низ активности – полагање венца погинулим припадницима војске на Споменик незнатом јунаку на Авали, погинулим припадницима војске у ослободилачким и одбрамбеним ратовима на Новом гробљу крај Спомен-костурнице страдалих у српско-турским и српско-бугарском рату, Спомен-костурнице бранилаца Београда у Првом светском рату и на Гробљу ослободилаца Београда у престоници, као и полагања венца погинулим припадницима војске у оружаним сукобима на простору бивше СФРЈ и СРЈ код споменика на Савском тргу у Београду, затим откривање информативне плоче на згради Старог генералштаба, пријем представника ветерана код министра одбране и начелника Генералштаба Војске Србије у Великој ратној сали Старог генералштаба, уз свечано уручење одликовања и војних спомен-медаља ветеранима. Планирани су и отварање изложбе „Српски јунаци и хероји од 1914. до 1999. године“ у Галерији Војног музеја и свечану академију у Конгресној сали Дома Гарде на којој ће бити уручена војна признања представницима ветеранских удружења, која су допринела афирмацији војног позива и Војске Србије.

оружане снаге државе, те се законом регулишу њихова права, дужности и обавезе, као и место и улога у систему одбране. У Србији војни ветерани до сада су били препуштени сами себи. Ми настојимо да поштујемо традицију наших предака, јер ако заборавимо

историју бићемо изгубљени. Ипак су то људи који су свој животни век провели у војсци, а нагласио бих да успостављање Дана војних ветерана улива наду у духовну обнову српског народа – изјавио је генерал Кастратовић. ■

Сања АНЂЕЛКОВИЋ

